

Bruselj, 18. junij 2019
(OR. en)

10446/19

ELARG 30
COWEB 86

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	10337/1/19 REV 1
Št. dok. Kom.:	COM(2019) 260 final
Zadeva:	ŠIRITEV IN STABILIZACIJSKO-PRIDRUŽITVENI PROCES – – sklepi Sveta

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o širitvi in stabilizacijsko-pridružitvenem procesu, ki jih je Svet sprejel 18. junija 2019.

SVET ZA SPLOŠNE ZADEVE

SKLEPI SVETA O ŠIRITVI IN STABILIZACIJSKO-PRIDRUŽITVENEM PROCESU

1. Svet se seznanja s sporočilom Komisije z dne 29. maja 2019 o širitveni politiki EU ter poročila o Črni gori, Srbiji, Turčiji, Severni Makedoniji, Albaniji, Bosni in Hercegovini ter Kosovu*.
2. Svet ponovno potrjuje svojo **zavezanost širitvi**, ki skladno z novim soglasjem o širitvi, ki ga je Evropski svet potrdil 14. in 15. decembra 2006, in poznejšimi sklepi Sveta, ostaja ključna politika Evropske unije. Širitev še naprej predstavlja strateško naložbo v mir, demokracijo, blaginjo, varnost in stabilnost v Evropi. Svet znova poudarja, da je sprejemanje temeljnih evropskih vrednot in zavezanost tem vrednotam izbira, ki ostaja bistvena za vse partnerske države, ki se želijo pridružiti EU. V skladu s tem še vedno pričakuje, da bodo partnerske države prevzele odgovornost in se v celoti zavezale evropskim vrednotam in odločnim prizadevanjem za potrebne reforme v korist svojih državljanov. Ob sklicevanju na solunsko agendo in izjavo iz Sofije Svet vnovič poudarja, da EU odločno podpira evropsko perspektivo Zahodnega Balkana. EU je odločena, da okrepi in poglobi sodelovanje na vseh ravneh v podporo politični, gospodarski in družbeni preobrazbi v tej regiji, med drugim z nadaljnjim nudenjem pomoči na podlagi oprijemljivega napredka držav Zahodnega Balkana na področju pravne države ter pri družbeno-gospodarskih reformah. Turčija ostaja država kandidatka in ključna partnerica na številnih področjih.

* To poimenovanje ne posega v stališča glede statusa ter je v skladu z RVSN 1244(1999) in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

3. Svet v skladu s svojimi predhodnimi sklepi ter v okviru kopenhavnskih političnih meril in stabilizacijsko-pridružitvenega procesa, ki je še naprej skupni okvir za odnose z državami Zahodnega Balkana, znova potrjuje, da so v skladu z novim soglasjem o širitvi potrebni **pošteni in strogi pogoji** ter **načelo lastnih zaslug**. V tem smislu poudarja, da je treba EU zagotoviti možnosti za nadaljevanje in poglobljanje lastnega razvoja, vključno z zmogljivostjo za vključitev novih članic.
4. Ob upoštevanju vseh dosežkov sedanjih reformnih prizadevanj partnerskih držav, o katerih je poročala Komisija, Svet poudarja, da si je treba stalno prizadevati za **temeljne reforme**, ki bodo pripomogle k odpravi še vedno prisotnih strukturnih pomanjkljivosti na področju pravne države, temeljnih pravic, delovanja demokratičnih institucij, reforme javne uprave ter gospodarskega razvoja in konkurenčnosti. Še naprej je bistveno, da se na teh ključnih področjih doseže ustrezna raven izvajanja reform ter konkretni in oprijemljivi rezultati, zlasti z vidika hitrosti pristopnih pogajanj na splošno.

5. Svet opozarja, da je načelo **pravne države** ena od temeljnih vrednot, na katerih temelji EU in ki je v središču tako širitvenega kot stabilizacijsko-pridružitvenega procesa. Samo nekaj partnerskih držav je napredovalo na tem ključnem področju, zato verodostojen in trajnosten napredek ostaja eden od glavnih izzivov, ki ga je treba prednostno obravnavati, zlasti da bi zagotovili neodvisno, nepristransko, odgovorno in učinkovito sodstvo, enako pa velja tudi za boj proti korupciji, organiziranemu kriminalu in pranju denarja. Treba je okrepiti tudi prizadevanja za varstvo **temeljnih pravic**, vključno s pravicami pripadnikov manjšin, za izpolnjevanje sprejetih zavez ob upoštevanju objektivne in svobodne samoopredelitve, za nediskriminatorno obravnavo narodnostnih manjšin ter preprečevanje diskriminacije ranljivih skupin, kot so Romi ter lezbijke, geji, biseksualne, transspolne in interpolne (LGBTI) osebe. Zagotoviti bi bilo treba tudi uveljavljanje pravice do lastnine. Stanje na področju svobode izražanja in neodvisnosti medijev je vse bolj zaskrbljujoče, zato ga je treba prednostno ter odločno in učinkovito obravnavati. Svet poudarja, da je treba sprejeti takojšnje in konkretne ukrepe, da bi preprečili ustrahovanje, grožnje in napade, ki so jih deležni novinarji in drugi medijski akterji, ter tovrstne primere reševati, kadar se pojavijo. Potrebna so tudi okrepljena prizadevanja za zagotovitev enakosti spolov ter spoštovanja pravic žensk in otrok. Nadaljnji napredek pri **reformi javne uprave**, vključno za razbremenitev javne uprave glede na politično pripadnost in za večjo profesionalnost, je ključnega pomena za izboljšanje upravljanja na vseh ravneh. Še vedno so ključnega pomena pravilno **delovanje in neodvisnost demokratičnih institucij**, vključno z večjim parlamentarnim nadzorom. Svet z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je bojkotiranje parlamentov še vedno prisotno, ter znova poudarja, da je zagotavljanje vključujočega političnega dialoga, zlasti v parlamentih, in pomembnejše vloge organizacij civilne družbe bistveni del dobro delujoče demokracije. Znova poudarja pomen svobodnih, poštenih in preglednih volitev v skladu s standardi OVSE, pa tudi, da je treba dosledno izvajati priporočila OVSE.

6. Kar zadeva **gospodarska merila**, Svet pozdravlja in se strinja z analizo Komisije, da je treba izboljšati makroekonomsko, proračunsko in strukturno politiko. Ob upoštevanju, da sta razvoj na teh področjih ter napredek na področju pravne države in pravosodja povezana, vse partnerske države spodbuja, naj na podlagi svojih programov gospodarskih reform izvedejo ukrepe iz skupnih sklepov, sprejetih 17. maja 2019 v okviru ekonomskega in finančnega dialoga med EU ter Zahodnim Balkanom in Turčijo. Ključnega pomena je poskrbeti, da neposredne tuje naložbe ne bi ogrozile socialno-ekonomske in finančne vzdržnosti ter okoljske trajnosti, pa tudi zagotoviti popolno preglednost vseh naložb, zlasti tistih, ki vključujejo postopke javnih naročil. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti tveganju pretirane zadolženosti ter zlasti na Zahodnem Balkanu prenosu nadzora nad strateškimi sredstvi in viri. Zato Svet pričakuje dosledno – tako po črki zakona kot v duhu – izvajanje stabilizacijsko-pridružitvenih sporazumov. Svet opozarja, da je EU še vedno največja trgovinska partnerica Zahodnega Balkana in Turčije, tako pri uvozu kot izvozu. Svet znova poudarja, da je treba rešiti problem bega možganov ter ustvariti dodatne priložnosti in zagotoviti pozitivne obete za **mlade**. V zvezi s tem pozdravlja konferenco z naslovom „Kako se bolje odzvati na evropske težnje mlade generacije na Zahodnem Balkanu?“, ki je bila maja 2019 v Bukarešti.

7. Svet odločno podpira zgodovinski **Prespanski sporazum**, ki predstavlja velik napredek in dober zgled znotraj in zunaj regije, ter izreka pohvale za pogum in odločnost udeležениh strani.

Dobri sosedski odnosi in regionalno sodelovanje so še naprej bistveni elementi tako širitvenega kot stabilizacijsko-pridružitvenega procesa. Svet se z zadovoljstvom seznanja z doseženim napredkom in znova poudarja pomen regionalnega sodelovanja, zlasti pomen **povezljivosti** znotraj regije in z EU. Pozdravlja tudi regionalni sporazum o gostovanju, podpisan v Beogradu aprila 2019, ki bo prinesel pomembne koristi državljanom in podjetjem v regiji. Svet v celoti podpira konstruktivne pobude in strukture, s katerimi se krepi vključujoče regionalno sodelovanje, vključno pri makro-regionalnih strategijah EU. Svet poziva k nadaljnjim prizadevanjem, da bi v vzdušju strpnosti, vključujočnosti in zaupanja ter ob močni udeležbi civilne družbe presegli bremena preteklosti in spodbudili **spravo**. Dodatna prizadevanja so potrebna v zvezi z reševanjem vprašanja pogrešanih oseb. Izogibati se je treba izjavam in dejanjem, ki negativno vplivajo na dobre sosedske odnose in mirno reševanje sporov. Še vedno so potrebna odločna prizadevanja in neomajna politična volja, da bi razrešili preostale dvostranske spore. Svet opozarja na pomen izvajanja dvostranskih sporazumov, vključno s Prespanskim sporazumom in Pogodbo o dobrih sosedskih odnosih z Bolgarijo.

Svet še naprej poudarja, da je treba učinkovito in nediskriminatorno obravnavati vojne zločine, storjene na ozemlju zadevne države, odpraviti nekaznovanost in zagotoviti, da bodo storilci odgovarjali za svoja dejanja, med drugim prek tvornega regionalnega sodelovanja, pa tudi prek doslednega sodelovanja z mednarodnim rezidualnim mehanizmom za kazenska sodišča in posebnimi sodišči za vojne zločine ter podpore njihovem delu. Nerešene spore in vprašanja je treba reševati v skladu z mednarodnim pravom in uveljavljenimi načeli, vključno s sporazumom o nasledstvu.

8. Svet znova opozarja na pomen nadaljnje poglobitve sodelovanja pri zunanjepolitičnih vprašanjih ter na pričakovanja Unije glede tesnejše uskladitve s **skupno zunanjo in varnostno politiko EU**, zlasti kar zadeva vprašanja, povezana s pomembnimi skupnimi interesi, kot so omejevalni ukrepi in preprečevanje hibridnih groženj. Pristop k EU je izbira, pri kateri je treba slediti skupnim načelom, vrednotam in ciljem, ki si jih Unija prizadeva spodbujati v svojem sosodstvu in širše, vključno z vsestransko uskladitvijo s skupno zunanjo in varnostno politiko ter izogibanjem vsakršnim dejanjem, ki bi bila v nasprotju z njo.
9. Svet priznava pomen **liberalizacije vizumskega režima** za državljane in Komisijo poziva, naj še naprej skrbno nadzoruje, ali se referenčna merila za liberalizacijo vizumskega režima stalno izvajajo ter o tem poroča. Ob opozarjanju na mehanizem zadržanja zadevne oblasti spodbuja, naj okrepijo prizadevanja za obvladovanje še vedno prisotne problematike očitno neutemeljenih prošenj za azil, pa tudi prizadevanja za preprečevanje organiziranega kriminala in za boj proti njemu.
10. Terorizem, radikalizacija in organizirani kriminal še naprej ogrožajo varnost EU in celotnega zadevnega območja. Svet v skladu s preteklimi sklepi Evropskega sveta in Sveta znova poudarja pomen nadaljnje krepitve sodelovanja s Turčijo in državami Zahodnega Balkana na področju **boja proti terorizmu**, zlasti ko gre za boj proti tujim terorističnim bojovnikom in financiranju terorizma, preprečevanje in zatiranje radikalizacije, okrepljene mejne kontrole ter boj proti nezakonitemu trgovanju z osebnim in lahkim orožjem. Čeprav se je operativno sodelovanje okrepilo, so v **boju proti organiziranemu kriminalu** še vedno potrebna dodatna prizadevanja in prepričljivi rezultati. Svet ob opozarjanju na podporo EU, zlasti v okviru mehanizmov in pobud regionalnega sodelovanja, pa tudi s sodelovanjem v okviru integrativnega upravljanja notranje varnosti, partnerske države znova poziva, naj okrepijo in uveljavijo pravne in operativne ukrepe na vseh navedenih področjih.

11. Svet izraža pohvalo Turčiji in državam Zahodnega Balkana za njihova prizadevanja in neprekinjeno konstruktivno sodelovanje pri vprašanju **migracij**, saj so bili doseženi jasni rezultati. Znova poudarja, da je treba še naprej udejanjati izjavo EU in Turčije ter partnerskim državam ob zahodnobalkanski poti vztrajno zagotavljati podporo. Za zagotovitev zadostne upravne zmogljivosti in zmogljivosti pregona za obvladovanje migracijskih izzivov, vključno z bojem proti tihotapljenju migrantov, so potrebni dodatni ukrepi. Svet znova poudarja zavezo Unije, da bo gradila na že doseženih rezultatih, ter še naprej zagotavljala finančno podporo in tehnično pomoč za okrepitev sodelovanja na tem področju, tudi prek instrumenta EU za begunce v Turčiji. Svet pozdravlja zaključek pogajanj o sporazumih o statusu s petimi partnerji v regiji, ki omogoča napotitev evropske mejne in obalne straže.
12. Svet še vedno poudarja pomen **strateškega komuniciranja**, vključno s krepitvijo odpornosti partnerskih držav na dezinformacije. Poudarja, da so vse partnerske države odgovorne za jasno komunikacijo o koristih in obveznostih širitve ter svoji zavezanosti vrednotam EU in morebitnim potrebnim reformam. Nadaljnja angažiranost EU in njenih držav članic, tudi pri uresničevanju učinkovitejše strateške politike komuniciranja v odnosu do partnerskih držav in do državljanov EU, zlasti v okviru projektne skupine StratCom za Zahodni Balkan, ostaja ključnega pomena.
13. Svet opozarja, da EU stalno zagotavlja precejšnjo **finančno in tehnično pomoč** tako za širitveni kot za stabilizacijsko-pridružitveni proces, zlasti v obliki instrumenta za predpristopno pomoč (IPA). Še naprej se je treba posvečati ključnim prednostnim nalogam ter skrbeti za večjo skladnost med finančno pomočjo ter splošnim napredkom in rezultati, ki jih države partnerice dosežejo pri izvajanju predpristopne strategije. Svet v zvezi s tem opozarja na stališče, ki ga je izrazil v svojem delnem splošnem pristopu v zvezi z instrumentom IPA III, ki vključuje načela razlikovanja pomoči glede na uspešnost in pravični delež.
14. Svet opozarja na pomen izvajanja **Sofijske agende prednostnih nalog**. Seznanjen je s poročilom Komisije o izvajanju **strategije za Zahodni Balkan** in Sofijske agende prednostnih nalog, pozdravlja doseženi napredek pri izvajanju obeh ter spodbuja k nadaljevanju njunega izvajanja.

ŠIRITEV

ČRNA GORA

15. Svet pozdravlja **splošni napredek**, dosežen v pristopnih pogajanjih s Črno goro, pri čemer je bilo do zdaj odprtih 32 od 35 poglavij, tri od njih pa so že začasno zaprta. Na večini področij je bilo opravljeno pomembno usklajevanje nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU. Ker pa je institucionalni okvir dokončno oblikovan in pravni okvir v veliki meri vzpostavljen, je bistvenega pomena, da celotni sistem pravne države zdaj prinese oprijemljivejše rezultate ter okrepljene in trajne dosežke. Svet predvsem poudarja, da je hitrost pristopnih pogajanj na splošno še naprej bistvena, a odvisna od napredka pri poglavjih o pravni državi in temeljnih pravicah, kot je določeno v pogajalskem okviru. Zato mora Črna gora zdaj bolj proaktivno okrepiti in poživiti svoja reformna prizadevanja, predvsem na kritičnih področjih, kot so svoboda medijev ter boj proti korupciji in trgovini z ljudmi, da bi izpolnila začasna merila za poglavji 23 in 24. Šele ko bodo ta načrtana merila udejanjena, bo EU lahko določila zahteve glede pravne države kot referenčna merila za zaprtje poglavij, ki jih bo morala Črna gora izpolniti pred zaprtjem teh poglavij.

16. Svet Črno goro odločno poziva, naj izkaže jasno politično voljo in si kar najbolj prizadeva za nadaljnjo okrepitev **boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu**, pranju denarja in trgovini z ljudmi, vključno z učinkovitimi preiskavami, pregoni in pravnomočnimi obsodbami, ter naj poskrbi za večji zaseg in zaplembo sredstev, pridobljenih s kaznivimi dejanji. Potreben je tudi odločen odziv kazenskega pravosodja na pojave korupcije na visoki ravni. Svet poziva Črno goro, naj zagotovi varno okolje, ki bi omogočalo uveljavljanje **svobode izražanja** in neodvisnosti medijev, in prednostno okrepi prizadevanja za preiskavo in reševanje primerov napadov na novinarje. Bistveno je zagotoviti neodvisnost nacionalne javne radiotelevizije in vzpostaviti učinkovit samoregulativni mehanizem, ki bo zajemal vse medijske organe. Svet poudarja, da pri vseh teh prizadevanjih pričakuje močno politično zavezanost in dejansko sodelovanje vseh ustreznih institucij in akterjev. Potrebni so tudi dodatni ukrepi za nadaljnje izvajanje **reform javne uprave** ter okrepitev upravnih zmogljivosti in neodvisnosti institucij, predvsem sodstva.
17. Svet poudarja, da **volilna reforma** ostaja ključnega pomena za ponovno vzpostavitev zaupanja v volitve, in pričakuje, da bodo vse strani prevzele odgovornost in ponovno vzpostavile konstruktiven in vključujoč politični dialog v skupščini, vključno s prizadevanji začasnega skupščinskega odbora za reformo volilne in druge zakonodaje, tudi s ciljem, da bi se nadaljeval pridružitveni proces Črne gore.
18. Na področju **gospodarskih reform** Svet z zadovoljstvom ugotavlja, da črnogorsko gospodarstvo še naprej doživlja hiter razmah. Svet v skladu s skupnimi sklepi, sprejetimi v okviru ekonomskega in finančnega dialoga, spodbuja Črno goro, naj zmanjša stopnjo javnega dolga, okrepi fiskalno upravljanje, najde rešitev za preostali obseg slabih posojil, izboljša regulativno okolje, razvije celovito strategijo za stalno ocenjevanje in zmanjšanje sive ekonomije, sprejme in izvaja novi zakonodajni okvir o javnih naročilih, javno-zasebnih partnerstvih in koncesijah ter poveča udeležbo na trgu dela.

19. Svet z zadovoljstvom pozdravlja stalno konstruktivno in pozitivno vlogo Črne gore pri nadaljnjem razvoju **regionalnega sodelovanja** in spodbujanju **dobrih sosedskih odnosov**.
20. Črni gori ponovno izraža vso pohvalo za njeno vztrajno sodelovanje pri zunanjepolitičnih vprašanjih, predvsem pa za njeno stalno in dosledno usklajevanje s **skupno zunanjo in varnostno politiko EU**. Pozdravlja tudi stalno aktivno sodelovanje Črne gore v misijah in operacijah v okviru **skupne varnostne in obrambne politike**.

SRBIJA

21. Svet pozdravlja **splošni napredek**, dosežen v pristopnih pogajanjih s Srbijo, pri čemer je bilo do zdaj odprtih [16] od 35 poglavij, dve od njih pa sta že začasno zaprti. Srbija si še naprej prizadeva za uskladitev svoje zakonodaje s pravnim redom EU na številnih področjih. Vendar Svet poudarja, da je hitrost pristopnih pogajanj na splošno še naprej odvisna od napredka pri poglavjih o pravni državi in temeljnih pravicah ter normalizaciji odnosov Srbije s Kosovom, ki sta bistvena elementa, kot je določeno v pogajalskem okviru. Izpolnjevanje začasnih meril za poglavji 23 in 24 je bistvenega pomena in bi moralo še naprej usmerjati prihodnje reforme in pripeljati do prepričljivih rezultatov.
22. Ker je vključevanje v EU še vedno strateški cilj Srbije, Svet spodbuja srbske oblasti, naj se odločno zavežejo **evropskim vrednotam** in jih spodbujajo, ter opozarja, da mora srbska vlada v javnih razpravah to dejavneje in bolj nedvoumno izražati.
23. Svet poziva Srbijo, naj se prednostno posveti reformam in jih zelo pospeši ter doseže konkretne in oprijemljive rezultate na temeljnih področjih, s posebnim poudarkom na **pravni državi**.

- Še vedno velja, da je treba nameniti posebno pozornost neodvisnosti in splošni učinkovitosti **sodstva**, tudi v okviru sedanjih prizadevanj za ustavno reformo, in učinkovitemu izvajanju reform na tem področju. Srbija mora doseči oprijemljive rezultate in trajne dosežke v zvezi z učinkovitostjo preiskav, pregoni in pravnomočnimi obsodbami, predvsem kar zadeva **boj proti korupciji, organiziranemu kriminalu in pranju denarja**.
- Zelo zaskrbljujoče je, da na področju **svobode izražanja** še vedno ni bil dosežen zadosten napredek. Svet poziva Srbijo, naj nujno zagotovi varno okolje, ki bi omogočalo neomejeno uveljavljanje svobode izražanja in neodvisnosti medijev, vključno z okrepitevijo prizadevanj za preiskavo primerov napadov na novinarje. Svet je seznanjen z napredkom, doseženim pri pripravi strategije o medijih, vendar poziva Srbijo, naj jo čim prej sprejme in začne pregledno in vključujoče izvajati.
- Srbija mora še naprej posebno pozornost nameniti doslednemu spoštovanju **temeljnih pravic**, tudi zaščiti najranljivejših skupin, ter nediskriminatorni obravnavi narodnostnih manjšin po vsej Srbiji, predvsem na področju izobraževanja, uporabe manjšinskih jezikov, dostopa do medijev in bogoslužja v manjšinskih jezikih. Še naprej je pomembno tudi ustrezno delovanje svetov narodnih manjšin. Primere sovražnega govora, ustrahovanja in napadov bi bilo treba obravnavati brez odlašanja in odločno. Svet znova poziva k učinkovitemu izvajanju ustreznih strateških dokumentov.
- Poleg tega je treba izboljšati preglednost, kakovost priprave zakonodaje, vključenost in pristno **medstrankarsko razpravo**, tudi s spodbujanjem ugodnega okolja za civilno družbo. Še vedno je nujno potrebno, da se doseže nadaljnji napredek glede pravilnega delovanja neodvisnih organov in demokratičnih institucij, vključno s parlamentarnim nadzorom.
- Svet poudarja, da je treba dovolj vnaprej pred naslednjimi **volitvami** prednostno obravnavati priporočila mednarodnih opazovalcev na prejšnjih volitvah.
- Ponovno poudarja, da mora Srbija obravnavati **vojne zločine** na svojem ozemlju in dosledno sodelovati z mednarodnim rezidualnim mehanizmom za kazenska sodišča ter v celoti sprejeti in izvajati svoje sodbe in odločbe. Preprečiti je treba vsakršno povečevanje vojnih zločincev.

24. Na področju **gospodarskih reform** Svet z zadovoljstvom ugotavlja, da Srbija beleži stalen napredek. Svet v skladu s skupnimi sklepi, sprejetimi v okviru ekonomskega in finančnega dialoga, spodbuja Srbijo, naj si še naprej prizadeva za spodbujanje konkurenčnosti ter dolgoročne in vključujoče rasti s strukturnimi reformami, predvsem v energetskega sektorju in na trgu dela, ter z izboljšanjem preglednosti in predvidljivosti v regulativnem okolju. Poleg tega Svet poudarja, da mora Srbija uskladiti svojo trgovinsko in energetska politika s pravnim redom EU, predvsem v zvezi s trgovino plina in projektom družbe Gastrans.
25. Svet znova poudarja, da mora Srbija v skladu s pogajalskim okvirom izpolniti svoje obveze in svojo zakonodajo postopno uskladiti s **skupno zunanjo in varnostno politiko EU** ter se prednostno posvetiti temu, da obrne negativni trend.
26. Pozdravlja stalno aktivno sodelovanje Srbije pri misijah in operacijah v okviru **skupne varnostne in obrambne politike**.
27. Svet prav tako ponavlja svoj poziv Srbiji, naj se postopno uskladi s **skupno vizumsko politiko EU** in se vzdrži nadaljnjih razhajanj od nje.
28. Glede **dialoga** s Prištino **pod okriljem EU** si mora Beograd še naprej močno prizadevati za vzpostavitev spodbudnega okolja in k temu prispevati ter se vzdržati vsakega dejanja, ki bi se ga lahko razumelo kot provokacija. Svet poudarja, da sedanje stanje ne bo prineslo trajnostne rešitve. Na vsak način je treba čim prej ponovno vzpostaviti dialog. Celovit in pravno zavezujoč sporazum mora zajemati reševanje vseh odprtih vprašanj v skladu z mednarodnim pravom in pravnim redom EU ter prispevati k regionalni stabilnosti. Sklenitev takega sporazuma brez nadaljnega odlašanja ob pomoči visokega predstavnika je ključnega pomena za napredek Srbije in Kosova na njuni evropski poti.

Svet ponovno poudarja, da je treba izvajati vse pretekle sporazume, sklenjene v okviru dialoga pod okriljem EU. V zvezi s tem pozdravlja nadaljnjo konsolidacijo sporazuma o pravosodju in popolno izvajanje sporazuma o telekomunikacijah.

Kljub temu pa obžaluje, da v okviru dolgoletne zaveze izvajanja dogovorjenih sporazumov v preteklosti, vključno s pripravo osnutka statuta združenja/skupnosti občin s pretežno srbskim prebivalstvom na Kosovu, vsestranskim izvajanjem sporazuma o celovitem upravljanju meja in odločnim izvajanjem sporazuma o energiji, ni bilo napredka. Obžaluje tudi, da most v Mitrovici kljub dokončanju obnovitvenih del še ni odprt za ves promet.

29. Svet pozdravlja stalno konstruktivno udejstvovanje Srbije pri več pobudah **regionalnega sodelovanja** ter jo poziva, naj si še naprej prizadeva za krepitev **dobrih sosedskih odnosov**.

TURČIJA

30. Svet ponovno poudarja, kako pomembni so odnosi med EU in Turčijo, ki je ena od njenih ključnih partneric. Še naprej je zavezan ohranjanju odprtega in odkritega dialoga, obravnavi skupnih izzivov ter sodelovanju na bistvenih področjih v skupnem interesu, kot so migracije, boj proti terorizmu, gospodarstvo in trgovina. Seja pridružitvenega sveta EU-Turčija marca 2019 je po 4 letih priložnost za oceno stanja odnosov med EU in Turčijo.

31. Svet izraža pohvalo Turčiji za njena pomembna prizadevanja pri sprejemu več kot 4 milijonov beguncev in skrbi zanje. Nadaljnje uresničevanje **izjave EU in Turčije**, na podlagi katere se zmanjšuje število nezakonitih in nevarnih prehodov ter rešujejo življenja v Egejskem morju, je v interesu obeh strani in še naprej bistveno, da bi zaustavili nezakonite migracije. Okrepljeno upravljanje skupnih meja z EU je še naprej prednostna naloga. Preden bo začel v odnosu do vseh držav članic v celoti in učinkovito veljati sporazum med EU in Turčijo o ponovnem sprejemu, bi bilo treba ustrezno izvajati obstoječe dvostranske sporazume o ponovnem sprejemu ter določbe iz podobnih sporazumov in ureditev z državami članicami EU. Ključno ostaja sodelovanje na področju pravosodja in notranjih zadev z vsemi državami članicami EU.
32. Svet je ob sklicevanju na sklepe iz julija 2016, v katerih je ostro obsodil poskus državnega udara 15. julija in izrazil solidarnost s turškim narodom ter v celoti podprl demokratične ustanove v Turčiji, večkrat izrazil resne pomisleke glede nesorazmerne stopnje in obsega ukrepov, ki so jih oblasti sprejele po tem dogodku. Svet z veliko zaskrbljenostjo ugotavlja, da se številni od teh ukrepov v praksi še vedno izvajajo tudi po odpravi izrednih razmer. Svet opozarja na mednarodne standarde in obveznosti, ki jih je Turčija sprejela in se jim zavezala. Svet ponovno poziva Turčijo, naj takoj obrne vse te negativne trende.

33. Svet je še posebej zaskrbljen zaradi stalnega in zelo zaskrbljujočega nazadovanja na področju **pravne države in temeljnih pravic**, vključno s svobodo izražanja. Trenutnega slabšanja razmer v zvezi z neodvisnostjo in delovanjem sodstva ni mogoče dopustiti, kot tudi ne stalnih omejitev, pridržanj, zapornih kazni in drugih ukrepov zoper novinarje, akademike, člane političnih strank, vključno s poslanci, zagovornike človekovih pravic, uporabnike družbenih medijev in druge osebe, ki uveljavljajo svoje temeljne pravice in svoboščine. Nedavni sodni postopki, usmerjeni v zakonite in pravne dejavnosti članov organizacij civilne družbe, vzbujajo resne pomisleke. Turčija mora takoj in učinkovito odpraviti te negativne trende in številne druge resne pomanjkljivosti in nerešena vprašanja, opredeljena v poročilu Komisije. Svet z zadovoljstvom ugotavlja, da se je ponovno sestala skupina za reformne ukrepe in da je bila sprejeta strategija za reformo pravosodja, ki ji morajo slediti odločni in konkretni ukrepi Turčije za izvajanje njenih zavez in zagotovitev jasnih in oprijemljivih rezultatov. Prav tako bi morala okrepiti svoje sodelovanje s Svetom Evrope ter njegovimi ustreznimi organi in ustanovami, obravnavati njihova ključna priporočila in izvršiti vse sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice v skladu s členom 46 EKČP. Svet opozarja, da je Beneška komisija kritično ocenila zadnje spremembe turške ustave, s katerimi je bil uveden nov predsedniški sistem, odpravila pa so se tudi številna predhodna preverjanja in ravnovesja, kar ogroža delitev oblasti. Svet opozarja na ključni pomen svobodnih, poštenih in preglednih **volitev**. Čeprav pozdravlja visoko volilno udeležbo na lokalnih volitvah marca 2019, izraža tudi resno zaskrbljenost glede spoštovanja zakonitosti in celovitosti volilnega procesa, predvsem zaradi nedavnih odločitev vrhovnega volilnega sveta.
34. V zvezi z **gospodarskimi reformami** Svet ugotavlja, da se gospodarska dejavnost še naprej zmanjšuje, kar je še bolj zaskrbljujoče glede delovanja tržnega gospodarstva države. V skladu s skupnimi sklepi gospodarskega in finančnega dialoga Svet poziva Turčijo, naj poveča fiskalno preglednost in verodostojnost, prekliče ukrepe, ki zavirajo prosti pretok tujega kapitala, zmanjša vpliv države na določanje cen ter izboljša poslovno okolje, vključno z okrepitvijo pravne države. Odpraviti bi bilo treba trgovinske ovire ali enakovredne ovire, ki niso skladne s carinsko unijo med EU in Turčijo, vključno z javnimi naročili.

35. Svet od Turčije še naprej pričakuje, da se bo nedvoumno zavezala **dobrim sosedskim odnosom**, mednarodnim sporazumom in mirnemu reševanju sporov, po potrebi tudi pod okriljem Meddržavnega sodišča. Svet opozarja na prejšnje sklepe Sveta in Evropskega sveta ter jih ponovno potrjuje, vključno s sklepi Evropskega sveta z dne 22. marca 2018, v katerih odločno obsoja stalne nezakonite dejavnosti Turčije v vzhodnem Sredozemlju in Egejskem morju. Svet izraža resno zaskrbljenost zaradi dejstva, da Turčija v vzhodnem Sredozemlju trenutno izvaja nezakonite dejavnosti vrtanja, in obžaluje, da se še ni odzvala na nenehne pozive Evropske unije, naj preneha izvajati te dejavnosti. Svet poudarja, da imajo te nezakonite dejavnosti resne in takojšnje negativne posledice za različne vidike odnosov med EU in Turčijo. Svet poziva Turčijo, naj pokaže preudarnost, spoštuje suverene pravice Cipra in se vzdrži teh dejavnosti. EU bo pozorno spremljala razvoj dogodkov in je pripravljena na ustrezen odziv, ob tem pa izraža vsestransko solidarnost s Ciprom. Svet poziva Komisijo in Evropsko službo za zunanje delovanje, naj nemudoma predlagata možnosti za ustrezne ukrepe.

Poleg tega Svet, kot je navedeno v sklepih z dne 11. decembra 2006 in 26. junija 2018, ki jih je naknadno odobril Evropski svet, kot tudi izjavi z dne 21. septembra 2005, poziva Turčijo, naj izpolni svoje obveznosti iz pogajalskega okvira, vključno z doslednim in nediskriminatornim izvajanjem dodatnega protokola k pridružitvenemu sporazumu v razmerju do vseh držav članic. Ponovno poudarja, da je priznanje vseh držav članic bistvenega pomena. Turčija se mora izogibati grožnjam in dejanjem, ki škodujejo dobrim sosedskim odnosom, normalizirati svoje odnose z Republiko Ciper ter spoštovati suverenost vseh držav članic EU nad njihovim teritorialnim morjem in zračnim prostorom, pa tudi njihove suverene pravice, med drugim pravice do raziskovanja in izkoriščanja naravnih virov, v skladu s pravom EU in mednarodnim pravom, vključno s Konvencijo Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu (UNCLOS). EU ostaja vsestransko zavezana celoviti rešitvi ciprskega vprašanja. V zvezi s tem Svet poudarja, da ostaja bistvenega pomena, da se Turčija zaveže za tako rešitev in si zanjo prizadeva, tudi kar zadeva njene zunanje vidike, v okviru ZN in v skladu z ustreznimi resolucijami VS ZN ter skladno z načeli, na katerih temelji EU, in pravnim redom EU.

36. Svet znova poziva Turčijo, naj se postopno uskladi s **skupno zunanjo in varnostno politiko EU** ter si prednostno prizadeva, da bi obrnila nezmanjšani negativni trend, pri čemer opozarja na svoje stališče glede pristopa držav članic k mednarodnim organizacijam.
37. Svet ugotavlja, da se Turčija vse bolj oddaljuje od Evropske unije. Opozarja na svoje sklepe z dne 26. junija 2018, v katerih ugotavlja, da so se pristopna pogajanja s Turčijo zato dejansko ustavila in da ni mogoče predvideti nadaljnjih poglavij za odprtje ali zaprtje, prav tako tudi ni na obzorju novih skupnih prizadevanj za posodobitev carinske unije med EU in Turčijo.

STABILIZACIJSKO-PRIDRUŽITVENI PROCES

REPUBLIKA SEVERNA MAKEDONIJA

38. Svet ob ponovni potrditvi svojih sklepov z dne 26. junija 2018 odločno podpira zgodovinski in neprecedenčen Prespanski sporazum in Pogodbo o dobrih sosedskih odnosih z Bolgarijo ter se ustrezno seznaja s priporočilom Komisije za začetek pristopnih pogajanj z Republiko Severno Makedonijo; Komisija je namreč pozitivno ocenila dosežen napredek in potrdila, da so pogoji, ki jih je določil Svet, izpolnjeni. Glede na omejen čas, ki je na voljo, in pomembnost zadeve bo Svet to vprašanje ponovno obravnaval, da bi čim prej dosegli jasno in vsebinsko odločitev, najpozneje oktobra 2019.

ALBANIJA

39. Svet se ob ponovni potrditvi svojih sklepov z dne 26. junija 2018 ustrezno seznaja s priporočilom Komisije za začetek pristopnih pogajanj z Albanijo; Komisija je namreč pozitivno ocenila dosežen napredek in potrdila, da so pogoji, ki jih je določil Svet, izpolnjeni. Glede na omejen čas, ki je na voljo, in pomembnost zadeve bo Svet to vprašanje ponovno obravnaval, da bi čim prej dosegli jasno in vsebinsko odločitev, najpozneje oktobra 2019.

BOSNA IN HERCEGOVINA

40. Svet se seznaja z **mnenjem Komisije** o prošnji Bosne in Hercegovine za članstvo v EU. Svet bo še naprej temeljito preučeval ta dokument in ga obravnaval pozneje v tem letu. Svet spodbuja Bosno in Hercegovino, naj brez nadaljnega odlašanja oblikuje vlado, da bo lahko izvedla potrebne reforme. Strankarska politika in pomanjkanje pripravljenosti za sklepanje kompromisov ne bi smela ovirati legitimnih teženj, ki jih imajo državljani Bosne in Hercegovine glede približevanja članstvu v Evropski uniji.

KOSOVO

41. Svet ponovno poudarja pomen nadaljnega **izvajanja stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma** (SPS) s Kosovom. Ta sporazum, ki je sklenjen samo na ravni EU in ki ne posega v stališča držav članic o statusu Kosova, zagotavlja pogodbeni okvir med EU in Kosovom. Ponuja priložnost za trajnostni napredek Kosova in njegovo približevanje Uniji v skladu z evropsko perspektivo regije ter ustvarja priložnosti za trgovino in naložbe. Svet priznava, da je bil dosežen napredek pri izvajanju evropskega programa reform, ter poziva k hitremu izvajanju še neizvedenih ukrepov. Poziva vse politične akterje, naj se nujno ponovno osredotočijo na reforme in pospešijo izvajanje evropskega načrta za Kosovo v korist ljudi.
42. Svet globoko obžaluje odločitvi vlade iz novembra 2018 o uvedbi enostranskega povišanja tarif v višini do 100 % na uvoz iz Srbije ter Bosne in Hercegovine, s čimer krši obveznosti iz Srednjeevropskega sporazuma o prosti trgovini (CEFTA) in nasprotuje duhu SPS, in o uvedbi netaarifnih ovir. Svet ponovno opozarja, da tovrstne odločitve spodkopavajo regionalno sodelovanje, vključno z regionalnim gospodarskim prostorom, in jih je treba nemudoma preklicati.

43. Svet pozdravlja sprejetje pomembnih zakonov na področju **pravne države in reforme javne uprave** ter poziva Kosovo, naj učinkovito izvaja to zakonodajo.
44. **Korupcijo in organizirani kriminal** je treba odločno obravnavati. Svet ostaja zaskrbljen zaradi političnega vmešavanja in zaposlovanja, ki ne temelji na dosežkih, ter obžaluje, da so bile na uradne položaje imenovane osebe, obsojene vojnih zločinov, kar je v nasprotju z evropskimi vrednotami.
45. Svet ponovno poudarja, da je pomembno obravnavati dolgotrajne pomanjkljivosti **volilnega procesa** na Kosovu, in sicer na podlagi priporočil prejšnjih misij EU za opazovanje volitev. Izredne županske volitve 19. maja 2019 so pokazale na nerešene pomanjkljivosti, vključno s predvolilnimi dejavnostmi, ki so omejile možnost za polno demokratično udeležbo na volitvah.
46. Svet z zaskrbljenostjo ugotavlja, da razmere na severu Kosova v splošnem še naprej predstavljajo posebne izzive na področjih organiziranega kriminala, korupcije in svobode izražanja.
47. Na celotnem ozemlju Kosova je treba okrepiti učinkovito spodbujanje in varstvo **človekovih pravic**, vključno s celovitim varstvom kulturne in verske dediščine. Rešiti bi bilo treba vprašanje vključevanja in zaščite pripadnikov manjšin in Romov, pa tudi storiti več za izvajanje obstoječega pravnega okvira ter zagotovitev varnega okolja in zaščite njihovih lastninskih pravic; enako velja za vprašanje krepitve socialne kohezije.
48. Svet ugotavlja, da je bil dosežen nadaljnji napredek v **boju proti radikalizaciji, ekstremizmu in terorizmu**. Potrebna so dodatna prizadevanja za obravnavanje financiranja terorizma ter za rehabilitacijo in ponovno vključevanje. Svet v zvezi s tem poudarja zlasti potrebo po učinkovitem in intenzivnem regionalnem in mednarodnem sodelovanju, tudi z Europolom in Eurojustom, ob doslednem spoštovanju njunih predpisov in brez poseganja v stališča držav članic o statusu Kosova.

49. Svet v skladu s skupnimi sklepi ekonomskega in finančnega dialoga poziva Kosovo, naj sprejme potrebne ukrepe za sprejetje fiskalnih pravil, poveča prizadevanja za boj proti neformalni ekonomiji, dejavno obravnava visoko brezposelnost, zlasti brezposelnost mladih in žensk, vlaga več v izobraževanje ter izkoristi potencial na področju obnovljivih virov in energetskih prihrankov.
50. Svet poziva Kosovo, naj ohranja zavezanost posebnim sodiščem za vojne zločine ob doslednem spoštovanju vseh mednarodnih obveznosti in svojega pravnega reda, saj bo s tem dokazalo, da si resnično prizadeva za pravno državo, temeljne svoboščine, pravico in spravo. Obstoječi pravni okvir omogoča ustrezno preiskovanje in pregon vseh domnevnih vojnih zločinov.
51. Svet poziva Kosovo, naj še naprej tesno in učinkovito sodeluje z misijo EULEX. Zlasti pričakuje, da bodo pristojni pravosodni organi na Kosovu ustrezno ukrepali v kazenskih/civilnih zadevah, ki jim jih predaja misija EULEX.
52. Glede **dialoga** s Beogradom **pod okriljem EU** si mora Priština še naprej močno prizadevati za vzpostavitev spodbudnega okolja in k temu prispevati ter se vzdržati vsakega dejanja, ki bi se ga lahko razumelo kot provokacijo. Svet poudarja, da sedanje stanje ne bo prineslo trajnostne rešitve. Na vsak način je treba čim prej ponovno vzpostaviti dialog. Celovit in pravno zavezujoč sporazum mora zajemati reševanje vseh odprtih vprašanj v skladu z mednarodnim pravom in pravnim redom EU ter prispevati k regionalni stabilnosti. Sklenitev takega sporazuma brez nadaljnjega odlašanja ob pomoči visokega predstavnika je ključnega pomena za napredek Kosova in Srbije na njuni evropski poti.

Svet ponovno poudarja, da je treba izvajati vse pretekle sporazume, sklenjene v okviru dialoga pod okriljem EU. V zvezi s tem pozdravlja nadaljnjo konsolidacijo sporazuma o pravosodju in popolno izvajanje sporazuma o telekomunikacijah.

Kljub temu pa obžaluje, da v okviru dolgoletne zaveze izvajanja dogovorjenih sporazumov v preteklosti, vključno s pripravo osnutka statuta združenja/skupnosti občin s pretežno srbskim prebivalstvom na Kosovu, vsestranskim izvajanjem sporazuma o celovitem upravljanju meja in odločnim izvajanjem sporazuma o energiji, ni bilo napredka. Obžaluje tudi, da most v Mitrovici kljub dokončanju obnovitvenih del še ni odprt za ves promet.

53. Svet opozarja, da je napredek pri normalizaciji odnosov s Srbijo ključno načelo SPS ter predstavlja temelj za razvoj odnosov in sodelovanja med EU in Kosovom.
54. Svet priznava pomen **liberalizacije vizumskega režima** za državljane Kosova. Komisija je maja 2016 uradno predlagala, da se Kosovo uvrsti na seznam držav, katerih državljani ne potrebujejo vizuma za vstop na schengensko območje, julija 2018 pa predložila poročilo o izpolnitvi preostalih meril. Evropski parlament je marca 2019 podprl predlog Komisije v prvi obravnavi. Odločitev o predlogu je trenutno v obravnavi v Svetu.
